

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ & ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
«ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2007-2013»

ΜΟΝΑΔΕΣ Α ΚΑΙ Ε

Ταχ. Δ/ση: Λεωφ. Αθηνών 58

Τ.Κ.: 104 41 Αθήνα

Πληροφορίες: Π. Μούχας, Ε. Μπακάλη

Τηλέφωνο: 210 5275014, 210 5275095

E-mail: pmouchas@mou.gr, ebakali@mou.gr

Αθήνα, 11 Ιουνίου 2014

ΠΡΟΣ:

Ειδικό Γραμματέα κ. Δ. Ιατρίδη

ΚΟΙΝ (email):

α) Γενικό Γραμματέα κ. Μ. Κορασίδη

β) Προϊστάμενο ΕΥΔ ΠΑΑ κ. Ν. Μανέτα

γ) ΕΥΔ ΠΑΑ, Μονάδες Α & Ε

δ) ΕΥΕ ΠΑΑ, Μονάδα Β6

ΕΚΘΕΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

- Σεμινάριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης σχετικά με το ρόλο της Δικτύωσης για τις αγροτικές περιοχές και πολιτικές ("Connecting rural Europe: Learning from the past, preparing for the future")
- 13η Συνάντηση της Συντονιστικής Επιτροπής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης
- 12η Συνάντηση της Υποεπιτροπής LEADER του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ, 2-3 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ:

Προγράμματα Συναντήσεων (1-3)

Seminar: "Connecting rural Europe: Learning from the past, preparing for the future"

ΑΡΧΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

J. Plewa (Νέος Γ.Δ/ντης DG AGRI):

Ανάφερε ως πορίσματα από τη λειτουργία του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD) τα εξής: 1) τη συνεισφορά στην ανταλλαγή ιδεών και την παροχή εργαλείων, οποία τυγχάνει αναγνώρισης από τα ΚΜ 2) την ανάγκη αυξημένης συμμετοχής, συνεργασίας και συνέργειας μεταξύ ENRD και των Εθνικών Αγροτικών Δικτύων (NRNs). Ως προκλήσεις των Δικτύων για τη νέα προγραμματική περίοδο ανάφερε: 1) τις συνέργειες μεταξύ των Ταμείων και τις εδαφικές προκλήσεις (π.χ. CLLD), 2) τη συμπληρωματικότητα μεταξύ των 2 Πυλώνων της ΚΑΠ (π.χ. νέοι αγρότες, αγροδιατροφικές αλυσίδες), 3) την ανάγκη απλούστευσης (βλ. error rate). Παρουσίασε δε τον νέο Διευθυντή για ζητήματα ΑΑ και έρευνας στην DG AGRI, κ. A. Longo.

M. Gregory (Συντονιστής, Υπεύθυνος του Σημείου Επαφής ENRD)

Σχετικά με τη θεματολογία του συνεδρίου, αναφέρθηκε ότι θα δοθεί έμφαση στα παραδείγματα, τη συμμετοχή από ΚΜ και άλλα Ευρωπαϊκά Δίκτυα.

F. Cossu (Εκ μέρους του Σημείου Επαφής ENRD)

Παρουσίασε βασικά επιτεύγματα και στοιχεία από το ENRD και τα NRNs την περίοδο 2007 -2013, τα οποία έφθασαν σε σημείο ωρίμανσης. Ενδεικτικά, αναφέρθηκε στη βάση δεδομένων για την ΑΑ που δημιούργησε το ENRD, μέσω της οποίας γίνεται παρουσίαση και επεξεργασία στοιχείων εφαρμογής ΠΑΑ και σχετικών βέλτιστων πρακτικών. Επίσης αναφέρθηκε στη «ζώσα» ανταλλαγή τεχνογνωσίας π.χ. μέσω συναντήσεων και ομάδων εργασίας, σεμιναρίων σε πληθώρα θεμάτων. Τέλος βασικό «εργαλείο» αποτελεί η «ιστοσελίδα» του δικτύου που «εμπλουτίστηκε» σε περιεχόμενο και γλώσσες.

V. Dumont (Εκ μέρους του Δικτύου Αξιολόγησης ENRD)

Ανέλυσε τη δομή του Δικτύου Αξιολόγησης το οποίο αποτελείται από μια ομάδα εργασίας στις Βρυξέλλες και Εθνικούς Εμπειρογνώμονες στα ΚΜ. Στόχος του δικτύου ήταν η βελτίωση και η παροχή εργαλείων για

την αξιολόγηση, ενώ αναφέρθηκε σε 3 πεδία εργασιών: α) Λειτουργία ως Σημείου Επαφής (παρήγαγαν 14 Κείμενα Εργασίας και συνεργάστηκαν με 2200 ειδικούς, συμμετέχοντες. Δόθηκε έμφαση στις «επιπτώσεις» της ΑΑ), β) Παροχή Τεχνικής Βοήθειας (παροχή εκπαίδευσης και δημιουργία διοικητικής επάρκειας για την αξιολόγηση, απάντηση σε ερωτήσεις ΚΜ, συγκέντρωση καλών πρακτικών, επισκέψεις σε ΚΜ) γ) Διάδοση Γνώσης (κυρίως μέσω δικτύου ή σεμιναρίων).

P. Elouna (Εκ μέρους του Σημείου Εξυπηρέτησης EIP AGRI)

Επισήμανε ότι είναι η πιο πρόσφατη δομή του ENRD. Αναφέρθηκε στον ρόλο του δικτύου EIP AGRI, τη συμβολή του στη δημιουργία Επιχειρησιακών Ομάδων στα ΚΜ και ότι εν γένει στόχος θα είναι να «διευκολύνει» και να «διασυνδέει» τα ΚΜ, ενώ θα χρειαστεί τη συνεισφορά τους. Σχετικά με την ιστοσελίδα, επισήμανε ότι θα είναι το «one stop shop» της καινοτομίας και ότι θα λειτουργήσει από τον Ιούλιο 2014, ενώ χρειάζεται να συνδεθεί με υπάρχουσες ιστοσελίδες και βάσεις. Αναφέρθηκε στο «εργαλείο» Multipliers toolkit το οποίο θα έχει έτοιμα «εργαλεία» για τη διάδοση της καινοτομίας (βλ. γραφικά, άρθρα). Τέλος επισήμανε ότι οι Επιχειρησιακές Ομάδες θα αναπτυχθούν στο πλαίσιο των ΠΑΑ (προς το παρόν δεν έχει δημιουργηθεί κάποια ακόμα σε επίπεδο ΕΕ), ενώ στο πλαίσιο του Horizon ή άλλων Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων καινοτομίας θα αναπτυχθούν θεματικές ομάδες.

N. Prouheze (Εκπρόσωπος του Γαλλικού NRN)

Παρουσίασε τη δομή του Γαλλικού ΕΑΔ (1 εθνικό και 26 περιφερειακά), την οποία θα διατηρήσουν με κάποιες αλλαγές και στη νέα περίοδο 2014-2020 και τη δράση του Εθνικού Δικτύου. Σε σχέση με το Ευρωπαϊκό και τα Εθνικά δίκτυα ΑΑ, αποτίμησε ως πολύ χρήσιμη τη συνεισφορά τους σε δράσεις όπως ο εντοπισμός καλών παραδειγμάτων σε άλλες χώρες, η υποστήριξη της συνεργασίας στο LEADER, η ανάπτυξη σχετικών εργαλείων (π.χ. thematic focus group, cooperation fairs & offers – appointments). Για την επόμενη περίοδο, έκανε προτάσεις όσον αφορά τα δίκτυα στα εξής: **πλάνο «κεφαλοποίησης» γνώσης – capitalization plan** (παράγεται πολύ «υλικό», αλλά πώς το «κεφαλοποιεί»;), έγκαιρη κινητοποίηση ΟΤΔ, δημιουργία θεματικών περιφερειακών δικτύων (π.χ. αστικά, παράκτια), διευκόλυνση της συνεργασίας και της «σύγκρισης» - benchmark μεταξύ ΚΜ, μετάφραση κειμένων, δημιουργία λίστας σημείων επαφής μεταξύ ΚΜ.

H. Walls & J. Markkola (Εκπρόσωποι του Φινλανδικού NRN)

Αποτίμησαν ως θετική την υποστήριξη του Φινλανδικού Δικτύου προς την προσέγγιση LEADER, αναφέροντας ενδεικτικά τα εξής: δημιουργία 56 ΟΤΔ που καλύπτουν όλες τις αγροτικές περιοχές, διαμεσολάβηση και άριστη συνεργασία με το Υπουργείο ΑΑ (ΔΑ) και την Αρχή Πληρωμής (Agency for Rural Affairs), δημιουργία άτυπου δικτύου μεταξύ των ΟΤΔ. Χαρακτήρισαν δε τις ΟΤΔ ως τους πιο σημαντικούς εταίρους του Φινλανδικού Δικτύου. Ανάφεραν πρόσφατα επιτεύγματα του φινλανδικού δικτύου προς τις ΟΤΔ: **Α) Δημιουργία μια νέας Εικόνας για LEADER (New Brand for Finnish LEADER)** π.χ. δημιουργία λογότυπου και «εικόνας-ιδέας» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. **Β) Ανάπτυξη Διαδικασίας Διασφάλισης Ποιότητας ΟΤΔ (Quality Assurance process)** π.χ. εκπαίδευση μελών ΟΤΔ και έκδοση σχετικού οδηγού – βιβλίου από Εθνικό Δίκτυο για καθήκοντα – διαδικασίες ΟΤΔ. Σχετικά με τη συνεργασία με το ENRD, ανάφεραν ότι τα σεμινάρια και οι συναντήσεις αποτελούν ευκαιρία για δικτύωση και «εντοπισμό εταίρων» (π.χ. συνεργασία LEADER), ενώ αποτίμησαν θετικά: την παροχή εργαλείων (π.χ. μέσω δικτύου), τα ζητήματα που αναπτύχθηκαν στα focus groups (π.χ. απλούστευση) και τη λειτουργία του ως σημείο επαφής για επίλυση προβλημάτων. Σχετικά με τη μελλοντική προοπτική του ENRD, πρότειναν να συνεχιστεί η υλοποίηση εργαλείων και συναντήσεων «πρόσωπο με πρόσωπο» αλλά με περισσότερο περιφερειακή έμφαση – θεματολογία (βλ. macro-regional approach).

Ακολούθησε η διεξαγωγή τριών (3) επιμέρους Θεματικών Εργαστηρίων σχετικά με την εφαρμογή των ΠΑΑ, την εταιρική σχέση και το ρόλο της δικτύωσης στην προσέγγιση LEADER και ειδικά τη συνεργασία.

ΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ:

M. Gregory (Συντονιστής, Υπεύθυνος Σημείου Επαφής ENRD)

Έκανε παρουσίαση των συμπερασμάτων των 3 Θεματικών Εργαστηρίων και ειδικότερα: **1° Θεματικό Εργαστήριο: Βελτίωση της εφαρμογής των ΠΑΑ:** διαθεσιμότητα περισσότερων εργαλείων και ομάδων με θεματική προσέγγιση, μεγαλύτερος συντονισμός μεταξύ πολιτικών και ταμείων, ενδυνάμωση ρόλων τοπικών δρώντων και αποφυγή «χάσματος» μεταξύ λήψης απόφασης και εφαρμογής, **2° Θεματικό Εργαστήριο: Αύξηση εμπλοκής εταίρων στην εφαρμογή των ΠΑΑ:** συγκερασμός διαφορετικών συμφερόντων και αιτημάτων των εταίρων, οργάνωση συναντήσεων, δημιουργία εμπιστοσύνης ώστε να αυξάνει η δέσμευση των συμμετεχόντων, άρση εμποδίων (π.χ. γλωσσικών, άλλων) και αύξηση της προσβασιμότητας των τοπικών εταίρων, χρήση τεχνολογίας αλλά και χρήση της κοινωνικής καινοτομίας (πρέπει να προηγείται της τεχνολογικής), **3° Θεματικό Εργαστήριο: Ενδυνάμωση του ρόλου της δικτύωσης σε σχέση με Διακρατική συνεργασία & το LEADER:** αναφορά παραδειγμάτων οργάνωσης συνεργασιών με

τη συνεισφορά των ΕΑΔ, σημασία δημιουργίας κλίματος εμπιστοσύνης, μεγαλύτερη ανάγκη δικτύωσης και δημιουργία κοινού πλαισίου κατανόησης και αναφοράς (ειδικά σε περίπτωση εφαρμογής CLLD, πιο περίπλοκο και περισσότεροι οι συμμετέχοντες). Στη συνέχεια έδωσε το λόγο σε εκπροσώπους άλλων ευρωπαϊκών δικτύων για παρουσίαση εμπειριών και συμπερασμάτων.

I. Kalnina (εκπρόσωπος INTERACT)

Ύστερα από μελέτη διαφόρων ειδών δικτύωσης, διαπιστώθηκε ότι η διασυνοριακή δικτύωση τείνει να ατονεί αν δε γίνει προσπάθεια «συντήρησής» της. Οι προϋποθέσεις για επιτυχή δικτύωση - συνεργασία, ειδικά σε ζητήματα στρατηγικής («στρατηγική» συνεργασία) είναι δύο (2): α) μακροπρόθεσμη πολιτική δέσμευση σε όλα τα επίπεδα (η συνεργασία απαιτεί χρόνο για τη δημιουργία της και την εδραίωση κλίματος εμπιστοσύνης) και β) «πλαίσιο» και «διευκολυντές - καταλύτες» για τη δημιουργία της. Είναι σημαντικό να δοθεί έμφαση σε ζητήματα όπως: στους σκοπούς (τι θέλω να πετύχω), το πώς η διακρατική συνεργασία μπορεί να επηρεάζει τη στρατηγική (σε εθνικό, ΕΕ επίπεδο κλπ), τη χρήση εργαλείων όπως ΤΠΕ - εικονικά εργαλεία (εισαγωγή «λύσεων» και από ιδιωτικό τομέα).

S. Hansson (εκπρόσωπος PREPARE)

Τόνισε τη σημασία των τυπικών και άτυπων δικτύων και ότι υπάρχουν πολλοί τρόποι δημιουργίας δικτύων. Βασικές προϋποθέσεις για τη δημιουργία δικτύων είναι η ύπαρξη σχετικού ενδιαφέροντος και αισθήματος εμπιστοσύνης – ιδιοκτησίας (ownership) από τους μετέχοντες. Τόνισε ότι η δικτύωση είναι πολύ σημαντική στην αρχή της προγραμματικής περιόδου. Τέλος για τη δημιουργία ενός δικτύου είναι σημαντικό να ξέρεις ποιος είναι ο τελικός αποδέκτης – πελάτης (για ποιον το στήνω) π.χ. μια ΜΜΕ - νέο επενδυτή, μια ΟΤΔ; Τόνισε ότι θα πρέπει να διευκολυνθεί η ανάπτυξη και η εφαρμογή τοπικών στρατηγικών και ότι για τις αγροτικές περιοχές δεν είναι μόνο πρόκληση η αύξηση του εισοδήματος π.χ. μέσω αγροτουρισμού αλλά υπάρχουν νέες προκλήσεις (π.χ. περιβαλλοντικά ζητήματα).

P. Soto (εκπρόσωπος FARNET)

Αποτιμώντας τα 5 χρόνια λειτουργίας του FARNET, τόνισε ότι πρέπει να υπάρχει προσανατολισμός στο τι θέλουμε να πετύχουμε και όχι στα εργαλεία και τις διαδικασίες. Για αυτό είναι σημαντικό να: 1) υπάρχει συνεργασία με αυτούς που εφαρμόζουν βλ. όργανα ΕΕ, εθνικές αρχές, άνθρωποι του πεδίου βλ. επιχειρηματίες, δικαιούχοι, τοπικοί δρώντες, 2) γίνεται λήψη αποφάσεων, μερικές φορές «σκληρών», να υπάρχει ανταπόκριση στις διαφορετικές ανάγκες των περιοχών και ανθρώπων, 3) υπάρχει θεματική συγκέντρωση (thematic focus). Για να αποφεύγονται οι «διπλές» ενέργειες και «φόρτος εργασίας», τόνισε ότι θα πρέπει υπάρξει θεματική συγκέντρωση και καλύτερος καταμερισμός εργασίας. Επίσης είναι σημαντικό η δημιουργία εμπιστοσύνης μεταξύ μετεχόντων (π.χ. μεταξύ διαφορετικών ΚΜ που στην ουσία «ανταγωνίζονται» για τους ευρωπαϊκούς πόρους από κοινού). Για το CLLD, πολυταμειακό ή μονοταμειακό, αναφέρθηκε ότι το «στοίχημα» είναι ο συντονισμός μεταξύ των Ταμείων καθώς και το ότι οι αγροτικές περιοχές πρέπει να συνεργαστούν και να «συνδεθούν» με άλλες περιοχές και άλλες ευρύτερες προκλήσεις. Ύστερα από σχετική ερώτηση ΚΜ, απάντησε ότι είναι θεμιτό να αξιοποιηθούν υπάρχουσες δομές και οργανώσεις για τη νέα περίοδο 2014 -2020 καθώς και να ληφθούν υπόψη προσπάθειες τύπου «CLLD» στα αστικά κέντρα.

P. Toth (Εκπρόσωπος του Σημείου Επαφής ENRD)

Αναφέρθηκε στη **κεφαλαιοποίηση διδαγμάτων και εργαλείων** του ENRD, κάτι που δεν θα γινόταν χωρίς την συμμετοχή όλων σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Για την προετοιμασία της νέας περιόδου τόνισε το ρόλο της «κεφαλοποίησης» από την περίοδο 2007-2013 αναφέροντας ενδεικτικά 4 σχετικά «εργαλεία»: ENRD HANDBOOK (παραδείγματα καλών πρακτικών σε πολλούς τομείς), NRN Guidebook, ENRD Self assessment results, ENRD ultra light ιστοσελίδα.

S. Uva (απερχόμενος Διευθυντής για ζητήματα ΑΑ και έρευνας, DG AGRI)

Μιλώντας ως «εξωτερικός παρατηρητής» της δικτύωσης, δήλωσε ότι υπάρχει προοπτική και μέλλον για το Ευρωπαϊκό Δίκτυο και μια διαδικασία “learning by doing” (μαζί με τυχόν δυσκολίες). Ειδικότερα για τη νέα περίοδο 2014-2020, οι στόχοι του ENRD παραμένουν οι ίδιοι (γνώση και δικτύωση, «αμεσότητα – προσβασιμότητα») αλλά μαζί σηματοδοτείται και ένα νέο «ξεκίνημα» που θα ενσωματώνει νέες διαστάσεις: π.χ. η συνδεσιμότητα μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών που θα «διευκολύνει» την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών. Το νέο ENRD βασίζεται στο τρίπτυχο: α) κεντρική δομή στις Βρυξέλλες, β) εθνικά και περιφερειακά δίκτυα, γ) εικονική αλλά δυναμική δομή (Internet). Τέλος, περιμετρικά, αλλά με ουσιώδες ρόλο βρίσκονται οι κοινωνικοί εταίροι, οι άνθρωποι στο πεδίο, οι εμπειρογνώμονες. Σχετικά με τη μελλοντική δομή ENRD, τόνισε ότι θα υπάρχει θεματική συγκέντρωση (ENRD & Δίκτυα), ευρεία διοίκηση (Ολομέλεια) αλλά και μια Εκτελεστική Επιτροπή για την άμεση επίλυση ζητημάτων. Επίσης τόνισε ότι είναι σημαντικό να «κεφαλοποιηθεί» η εμπειρία του LEADER. Εν γένει αναφέρθηκε ότι **το δίκτυο είναι κάτι «δυναμικό» και πρέπει να αξιοποιηθεί η «συλλογική τεχνογνωσία-γνώση»**. Παρότρυνε για τη χρήση εργαλείων ΤΠΕ και νέων εργαλείων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο (μεταξύ εθνικών αρχών και δικαιούχων, εταίρων). Συμπερασματικά, αναφέρθηκε στη σημασία των Δικτύων ως προς τα

εξής: καταλύτες της καινοτομίας, «συγκεκριμενοποίηση» των ωφελειών τους (π.χ. δημιουργία κοινού πλαισίου – κατανόησης), απλούστευση της πολιτικής, το δίκτυο είναι κάτι δυναμικό, ένα βασικό εργαλείο για την ΑΑ και την εδραίωση της «προσεγγισιμότητας» και συμμετοχής στην ευρωπαϊκή πολιτική.

A Longo (νέος Δ/ντης ζητήματα ΑΑ και έρευνας στην DG AGRI)

Τόνισε ότι στόχοι του ENRD για τη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2010 αποτελούν το να είναι διαδραστικό και προσανατολισμένο στο αποτέλεσμα, καθώς και να υπάρξει διάδραση – διασύνδεση με ανθρώπους των πόλεων.

Οι παρουσιάσεις και τα αποτελέσματα της συνάντησης θα δημοσιευτούν στη σχετική ιστοσελίδα του ENRD (http://enrd.ec.europa.eu/en-rd-events-and-meetings/seminars-and-conferences/enrd-final-event/en/enrd-final-event_en.cfm).

13th ENRD Coordination Committee

A Longo (νέος Δ/ντης ζητήματα ΑΑ και έρευνας στην DG AGRI)

Παρουσίασε τις θεματικές ενότητες που θα αναπτυχθούν καθώς και ότι θα γίνει περιγραφή της δομής και λειτουργίας του ENRD στη νέα περίοδο 2014-2020.

P. Petkov (εκπρόσωπος σημείο επαφής ENRD)

Αναφέρθηκε στην **τρέχουσα αποτίμηση της υλοποίησης των ΠΑΑ 2007-2014**, σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία. Η τρέχουσα εφαρμογή πλησιάζει το 78% (δηλωμένες δαπάνες) σε ΕΕ (χαμηλότερη η Ελλάδα με απορρόφηση περί 60%) και απομένουν 33,4 δις € διαθέσιμα για απορρόφηση 2014-2015 με απορρόφηση για κάθε άξονα, 72% (1^{ος}), 90%(2^{ος}), 63% (3^{ος}), 50% (4^{ος}). Ενδεικτικά επιτεύγματα για κάθε άξονα αναφέρθηκαν τα εξής: α) Άξονας Ι: 126.156 νέοι γεωργοί, 198.231 σχέδια βελτίωσης, 19.752 υποστηριζόμενες ΜΜΕ, 37.732 δράσεις (125), β) Άξονας ΙΙ: κάλυψη 15Μ εκτάρια (211), 28Μ εκτ. (212), 43Μ εκτ. (214), γ) Άξονας ΙΙΙ: 43.515 δράσεις (321), 33.897 δράσεις υποστήριξης χωριών (322 βλ. κυρίως Γερμανία και Εσθονία). Όσον αφορά **στην προετοιμασία των νέων ΠΑΑ: 2014 -2020** γίνεται η επίσημη υποβολή και έγκριση ΠΑΑ και αναμένονται 116 Προγράμματα (27 Εθνικά και 89 Περιφερειακά), ενώ 4 ΚΜ θα υποβάλλουν θεματικά υποπρογράμματα (Βουλγαρία, Ρουμανία, Ιταλία και Ρουμανία με καλυπτόμενα θέματα: ορεινές περιοχές, νέοι γεωργοί, μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις, αγροδιατροφικές αλυσίδες κλπ). Σχετικά με το LEADER/CLLD, 17 ΚΜ θα εφαρμόσουν πολυταμειακή προσέγγιση (ΕΓΤΑΑ ΚΑΙ ΕΤΘΑ και δευτερευόντως ΕΤΠΑ & ΕΚΤ) και 11 ΚΜ μονοταμειακή. Σχετικά με τα χρηματοδοτικά εργαλεία, 11 ΚΜ θα εφαρμόσουν (κυρίως guarantee, credit, interest rate), για 10 ΚΜ είναι υπό εξέταση και 7 ΚΜ δεν θα εφαρμόσουν. Η σχετική πληροφόρηση με τα παραπάνω βρίσκεται στην ιστοσελίδα του ENRD (Rural development getaway, New period getaway). Σε σχετικό ερώτημα, απάντησε ότι 2 ΠΑΑ έχουν εγκριθεί και 30 ΠΑΑ έχουν υποβληθεί επισήμως, ενώ για τα υπόλοιπα ΠΑΑ τα σχετικά στοιχεία μπορεί να αλλάξουν.

M. Gregory (Υπεύθυνος Σημείου Επαφής ENRD)

Έκανε την **αποτίμηση από 6 χρόνια εμπειρίας & λειτουργίας του ENRD (2008-2014)**, η οποία ήταν νέα προσέγγιση. Συγκεκριμένα ανέφερε τα εξής: λειτουργία Θεματικών Ομάδων (υπό τη Συντονιστική Επιτροπή ή την υπο-επιτροπή LEADER, άλλες ad hoc, λαμβάνοντας υπόψη και αιτήματα ΚΜ), δημιουργία θεματικών πρωτοβουλιών (Εθνικά Δίκτυα NRN), δημιουργία βάσης δεδομένων έργων (όχι αποθετήριο αλλά οδηγός βέλτιστων πρακτικών), δημιουργία βάσης δεδομένων για ΠΑΑ (εφαρμογή και αξιολόγηση), πραγματοποίηση 21 Συναντήσεων Εθνικών Δικτύων (αναφέρθηκαν ως δείγμα του ήθους – επιπέδου – αναγνώρισης τα οποία χρηματοδοτήθηκαν από κοινού από ΠΑΑ – Δίκτυα), πραγματοποίηση 6 προγραμμάτων «ίσου προς ίσον» κατάρτισης /Peer to peer Training modules, η σημασία της ιστοσελίδας του ENRD (π.χ. 15 θεματικές, 5 Getaways, έως 30.000 επισκέψεις το μήνα το 2013), παραγωγή εκδόσεων σε «καίρια» ζητήματα (περιοδικές ή θεματικές π.χ. Public Goods In Agriculture), πραγματοποίηση 24 Σεμιναρίων, 25 Συναντήσεις Επιτροπών (Συντονιστική και LEADER), 57 Ομάδες επισκεπτών στο Σημείο Επαφής ENRD, συμμετοχή ENRD σε 180 εθνικές συναντήσεις, πραγματοποίηση 50 ομάδων εργασίας και εργαστηρίων (working groups, workshops). Ειδικά αναφέρθηκε στη συνδρομή του ENRD στα ζητήματα: α) LEADER και τη συνεργασία (κάλυψη 30% των θεματικών ζητημάτων και 50% των συνεδρίων, μεγάλη η προστιθέμενη αξία της προσέγγισης), β) την Αυτό-αξιολόγηση: αρχική αδυναμία του ENRD όταν το δίκτυο ξεκίνησε ως θεσμική υποχρέωση και δεν υπήρχε ακριβώς σχέδιο δράσης και ορισμός των ομάδων-στόχων (οι ενδιαφερόμενοι – χρήστες των πληροφοριών πρέπει να εντοπιστούν καλύτερα π.χ. πολλοί αναζητούν πληροφόρηση για LEADER), αλλά υπήρξε στην πορεία βελτίωση και αύξηση των χρηστών και έδρασε ως πολλαπλασιαστής γνώσης. Επίσης σημαντική η συνεισφορά του ήταν σε διαδικασίες και ανάπτυξη εργαλείων αυτό-αξιολόγησης για την ΑΑ (θα πρέπει να χρησιμοποιούνται στη λήψη αποφάσεων /policy makers) και να υπάρξει ενδυνάμωση και διάδοση των σχετικών εργαλείων σε εθνικό επίπεδο). Όσον αφορά **τη συνδρομή των Εθνικών Δικτύων ΑΑ (NRN)**, ανέφερε ότι έδειξαν δέσμευση στην υποστήριξη της δικτύωσης και συμμετοχή στο ENRD καθώς και ότι υπάρχει ανάγκη να αυξηθεί η διοικητική τους

ικανότητα και να αξιολογηθούν οι ανάγκες (needs assessment) που πρέπει να καλύψουν έτσι ώστε οι δομές στήριξής τους θα μπορούν να δράσουν ως πολλαπλασιαστές (multipliers) στη γνώση. Ως αναφορά στην αξιοποίηση – κεφαλοποίηση της γνώσης του ENRD ανέφερε σχετικές δράσεις (Final Capitalization Projects: Ultra light, EAFRD Project Brochure, NRN Guidebook, ENRD Self Assessment Report, NRN & Leader Toolkit)

Ως συστάσεις για τη **βελτίωση στη δικτύωση** ανέφερε ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη τα εξής: περισσότερο έμφαση στα ενδιαφέροντα και όχι στη θεσμική προέλευση, περισσότερο άτυπη – εθελοντική προσέγγιση, αύξηση της ενεργούς συμμετοχής από τις υποστηρικτικές δομές και μέλη Εθνικών δικτύων, έμφαση στα όρια και ευκαιρίες του κύκλου ζωής ενός έργου, καλλιέργεια του αισθήματος ιδιοκτησίας και δέσμευσης των συμμετεχόντων, δημιουργία πολλαπλής δικτύωσης (από κάτω προς τα πάνω και αντίστροφα), ανάγκη ορισμού των ενδιαφερομένων / target groups από την αρχή (επηρεάζει τη διάδοση της πληροφορίας), συνέργειες διαδικασιών (όχι διπλές εργασίες), χρήση και μεγιστοποίηση των «δυνατών σημείων» των εταιρών του δικτύου, υποχρεωτικότητα ή όχι δικτύωσης (βλ. LEADER σε παλαιότερες περιόδους)

Σε σχετικό ερώτημα για τη διαδικασία αυτό-αξιολόγησης του ENRD (χρήση ποσοτικών μεθόδων και στοιχείων, γιατί αυτό-αξιολόγηση και όχι εξωτερική αξιολόγηση;), δόθηκε απάντηση ότι έλαβαν υπόψη ποσοτικά στοιχεία (η τελική έκθεση 200 σελίδων έχει εκτεταμένη ανάλυση σε επιμέρους εργασίες, δράσεις, προϋπολογισμούς κλπ) και ότι έγινε με παρεμβάσεις των εταιρών (π.χ. DG AGRI), ενώ επιλέχθηκε η διαδικασία της αυτό-αξιολόγησης, γιατί η δικτύωση αφορά «άυλες» παρεμβάσεις και επίσης δεν υπάρχουν ακόμη τελικά στοιχεία (ΠΑΑ 2007-2013 υπό υλοποίηση). Έτσι δεν μπορούσε να γίνει πλήρης ανάλυση επιπτώσεων της δράσης του ENRD (impact assessment, ex post), ενώ στόχος ήταν η παροχή έγκαιρης πληροφόρησης για τη προετοιμασία της νέας περιόδου. Ειδικά, ο κ. **A. Logo (νέος Δ/ντης Ζητήματα ΑΑ και έρευνας στην DG AGRI)** ανέφερε ότι δεν πρόκειται για μια πλήρως τεκμηριωμένη – ποσοτική αξιολόγηση αλλά μια πιο ευέλικτη μορφή με στόχο να αποτιμηθεί η εμπειρία του δικτύου και να «προσδιοριστεί – προσανατολιστεί» το δίκτυο για το μέλλον. Επίσης η κα **A. Zona (εκπρόσωπος DG AGRI)** ανέφερε ότι μια τυπική αξιολόγηση της δικτύωσης δεν είναι εύκολη και για αυτό επιλέχθηκε η αυτό-αξιολόγηση σε επίπεδο δικτύων (Ευρωπαϊκό και εθνικά), ενώ είναι υπό εξέλιξη σχετικό πλαίσιο – μεθοδολογία για την αξιολόγηση των δικτύων (τυπική, εξωτερική κλπ) και θα αναπτυχθεί στην επόμενη προγραμματική περίοδο.

Στο σημείο αυτό υπήρχε παρέμβαση από ΚΜ για το ENRD: **α) Ιταλικό ΕΑΔ:** Υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης ως προς τα εξής: 1) πιο διαδραστικό μοντέλο, προγραμματισμός ενεργειών, αίσθηση συμμετοχής από εταιρούς στις εργασίες, παραγωγή «προϊόντων» - υλοποίηση – αποτελεσματικότητα, 2) προσανατολισμός σε αποτελέσματα – διοικητική ικανότητα, ξεκάθαρα αποτελέσματα, 3) διάδραση μεταξύ επίπεδων δικτύων (ENRD, NRNs –εθνικά δίκτυα ΑΑ, άλλα εθνικά δίκτυα), **β) Γαλλικό ΕΑΔ:** εξέφρασαν ικανοποίηση με υφιστάμενη δομή και εκπροσώπηση εθνικών αναγνωρισμένων δομών και την μεταξύ τους ανταλλαγή ιδεών (εξέφρασαν και ορισμένες ανησυχίες για το πλαίσιο εκπροσώπησης σε μελλοντική δομή ENRD)

M. Gregory (Υπεύθυνος Σημείου Επαφής ENRD)

Έκανε **αποτίμηση των εργασιών Συντονιστικής Επιτροπής, αναφέροντας** ενδεικτικά το καθεστώς εκπροσώπησης (71 μέλη, με 50 συμμετοχές ανά συνεδρίαση και πραγματοποίηση 13 συναντήσεων) και το καθεστώς εργασιών της (ανασκόπηση εργασιών και αποφάσεις για νέο πλάνο εργασιών, λήψη αποφάσεων για σύσταση ομάδων εργασιών, εργαστηρίων κλπ, πραγματοποίηση επισκόπησης της εφαρμογής των ΠΑΑ). Στο σημείο αυτό έγινε συζήτηση για τα **δυνατά και αδύνατα σημεία της λειτουργίας της Επιτροπής Συντονισμού κατά την περίοδο 2008-2014** οπότε και αναφέρθηκαν τα εξής:

Δυνατά σημεία	Αδύνατα σημεία
<ul style="list-style-type: none"> • Focus Groups & Θεματικές συναντήσεις και εργασίες • Ρυθμός και συνέπεια εργασιών • Συμμετοχή ΔΑ και δικαιούχων και διάδραση μεταξύ τους, ευρήματα στις εκφραζόμενες απόψεις • Διάδοση πληροφόρησης άτυπης και τυπικής σε επίπεδο ΚΜ 	<ul style="list-style-type: none"> • Συντονισμός μεταξύ επιτροπής και υπο-επιτροπών • Συμμετοχή και άλλων Ταμείων και εταιρών, δυσκολία συμμετοχής στο πλάνο εργασιών • Διαθεσιμότητα πληροφορίας πριν τις συναντήσεις • Λιγότερος ενθουσιασμός σε σχέση με το ξεκίνημα της λειτουργίας του

M. Langemeyer (Εκπρόσωπος DG AGRI)

Παρουσίασε τη **νέα Δομή του Δικτύου ENRD κατά την περίοδο 2014-2020**, αναφέροντας τα εξής:

- **Ολομέλεια (ENRD Assembly):** Συμμετοχή από ΔΑ, οργανισμοί ΕΕ, ΟΤΔ, Δίκτυα, Εκπρόσωποι Κοινωνίας των Πολιτών, Σύμβουλοι, ερευνητικοί οργανισμοί κλπ. Θα συστήνει θεματικές ομάδες (π.χ. Leader, innovation)
- **Συντονιστική Επιτροπή (Steering Group):** Θα είναι πιο επιχειρησιακή/operational (60-70 μέλη), συμμετοχή από ΚΜ, οργανισμοί ΕΕ, αξιολογητές, ερευνητικοί οργανισμοί, Οργανισμοί LEADER κλπ.
- **3 Υποστηρικτικές Δομές:** Help Desk Evaluation, ENRD Contact Point, EIP Service Point. Η σύμβαση για το νέο Σημείο Επαφής του ENRD θα υπογραφεί το Σεπτέμβριο 2014 (η ιστοσελίδα θα «παγώσει» προς το παρόν και θα ανανεωθεί με την υπογραφή της νέας σύμβασης – νέο σημείο επαφής).

M. Gregory (Υπεύθυνος Σημείου Επαφής ENRD)

Συντόνισε συζήτηση **σχετικά με ποιες θεματικές ενότητες που θα πρέπει να εστιάσει – αναπτύξει το ENRD στη νέα περίοδο 2014-20**, οπότε και αναφέρθηκαν τα εξής θέματα:

- CLLD – multi-fund
- Common Digital Content
- Δικτύωση & Συνεργασία σε όλα τα επίπεδα (ΕΕ, Εθνικά)
- Συνεργασία (Άρθρο 35)
- Θεματικά Υπο-προγράμματα ΠΑΑ
- Συνδέσεις αστικών και μη περιοχών

Από την Ελληνική συμμετοχή υποβλήθηκαν γραπτώς τα εξής θέματα: Performance & assessment framework, Managerial tasks and simplification, Rural business.

Οι παρουσιάσεις και τα αποτελέσματα της συνάντησης θα δημοσιευτούν στην ιστοσελίδα της Συντονιστικής Επιτροπής του ENRD (http://enrd.ec.europa.eu/en-rd-events-and-meetings/committees/coordination-committee/en/13th_cc_meeting_en.cfm), ενώ μέχρι 15 Ιουνίου 2014 μπορούν οι μετέχοντες να απαντήσουν σε σχετική **έρευνα** για προτεινόμενα θέματα που μπορεί να αναπτυχθούν από ENRD στη νέα προγραμματική περίοδο (2014-2020).

12th Leader Subcommittee

M. Brakalova & E. Ocsko (Εκ μέρους του Σημείου Επαφής ENRD)

Παρουσίασαν τα **βασικά επιτεύγματα της υλοποίησης** του LEADER κατά την περίοδο 2007-2014, αναφέροντας ενδεικτικά ότι σήμερα έχουν δημιουργηθεί 2.402 ΟΤΔ (από 651 το 2007), καλύπτοντας 77% της ευρωπαϊκής επικράτειας, αλλά εξέφρασαν προβληματισμό ως προς την απορρόφηση καθότι δηλωμένες δαπάνες είναι 214 εκατ. € (α τρίμηνο 2014) και αν θα προλάβουν να φθάσουν τα 439 εκατ. € ως το τέλος της περιόδου (ο άξονας 4 έχει τις λιγότερες δηλωμένες δαπάνες 46% ΜΟ, με την Ολλανδία 76% και την Ελλάδα 15% στις αρχές του 2014).

Ειδικά για το Μέτρο της Συνεργασίας (421), αναφέρθηκαν σε σχετικές έρευνες που διεξήγαγε το ENRD: α) Κατάσταση Υλοποίησης – State of play μέσω 2 ειδών ανάλυσης (δεδομένα - ποσοτική και «σε βάθος» με συνεντεύξεις κλπ) με σκοπό την κατανόηση του πλαισίου των έργων διακρατικής συνεργασίας και β) της έκδοσης TNC at glance με παρουσίαση των πιο πρόσφατων δεδομένων υλοποίησης (SFC). Σχετικά συμπεράσματα που προέκυψαν για τα έργα είναι τα εξής: ποσοστό συγχρηματοδότησης 50-50%, μέσος προϋπολογισμός 70 εκατ. €, μέσης διάρκειας 19 μηνών και με συμμετοχή κατά ΜΟ 2,5 ΟΤΔ. Μεταξύ των χωρών υπάρχει μεγάλη διαφοροποίηση ως προς την υλοποίηση (1 έργο με συντονιστή την Ελλάδα, 0,8 έργα /ΟΤΔ στην Ελλάδα έως 4,6 έργα/ΟΤΔ στο Λουξεμβούργο). Επίσης υπάρχει έντονη διακύμανση στην απορρόφηση δαπανών διαχρονικά (2007-2014), κάτι που δικαιολογείται από τον χρόνο και την προετοιμασία που απαιτούν. Τέλος υπάρχει σύνδεση μεταξύ του είδους ενεργειών και προϋπολογισμού έργων (όσο μεγαλύτερα έργα τόσο μικρότερο ποσοστό έχει η προετοιμασία) όπως και ότι με βάση τα πρόσφατα στοιχεία περί το 50% των έργων συνεργασίας (διακρατική και μη) είναι υπό εξέλιξη. Εν γένει διαπιστώσεις για τη συνεργασία ήταν οι εξής: ύπαρξη διαφορών μεταξύ χωρών & ανάγκη για καθοδήγηση και υποστήριξη – παροχή βοήθειας στην προπαρασκευή τους (υποτιμάται ο χρόνος προετοιμασίας από ΟΤΔ), ανάγκη για ευθυγράμμιση των έργων συνεργασίας με τοπικές ανάγκες, οι άτυπες δομές βοηθούν, η συμμετοχή των ΟΤΔ εξαρτάται από την εμπειρία τους και τις «γλωσσικές» ικανότητες τους και οι ΟΤΔ έχουν περιορισμένη εμπειρία στην πολυταμειακότητα. Εν κατακλείδι, αναφέρθηκαν στην ανάγκη βελτίωσης την περίοδο 2014 -2020 (π.χ. ανταλλαγή – Peer to Peer exchange, εναρμόνιση διαφορετικών πλαισίων ΚΜ, αξιολόγηση των επιτευγμάτων των έργων). Σε σχετικά ερωτήματα από ΚΜ (βλ. Δανία, Ιταλία) για καθυστερήσεις στην υλοποίηση και τις πληρωμές (π.χ. από Αρχές πληρωμής), αναφέρθηκε ότι σε επίπεδο κανονισμών έχει ληφθεί κάποια μέριμνα για επιτάχυνση (π.χ. σε περίπτωση επιλογής έργων συνεργασίας από ΔΑ θα πρέπει να υπάρχει δημοσιότητα των όρων επιλεξιμότητας και κάθε έγκριση – απόρριψη θα πρέπει να λαμβάνει χώρα εντός 4 μηνών), αλλά εν γένει υπάρχει ανάγκη απλούστευσης (βλ. Γαλλία έχει απλουστεύσει κάποιες διαδικασίες π.χ. έγκριση από Αρχή Πληρωμής για έργα συνεργασίας)

και ότι υπάρχουν δυσκολίες, γιατί συνήθως η συνεργασία «αφήνεται» στο τέλος της στρατηγικής και της περιόδου.

Επίσης παρουσίασαν βασικά στοιχεία από το σχεδιασμό του LEADER από τα ΚΜ στη νέα προγραμματική περίοδο 2014 -2020, με βάση σχετικό ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε από το ENRD (μερική πληροφόρηση - στοιχεία υπό αίρεση καθότι ο σχεδιασμός είναι υπό εξέλιξη και δεν απάντησαν όλα τα ΚΜ και σε όλα τα ερωτήματα) με τα εξής στοιχεία:

- **Στόχοι LEADER:** Θ9 (όλα τα ΚΜ), Επιχειρηματικότητα (Πολωνία, ΕΕ, Λιθουανία), Διακυβέρνηση – από κάτω προς τα πάνω προσέγγιση (Ρουμανία, Δανία, ΕΕ), Νέοι, Περιβάλλον (Ουγγαρία, Ισπανία, Δανία), Μεταφορά Καινοτομίας (Αγγλία).
- **Επιμέρους στόχοι LEADER:** Διαφοροποίηση και ανταγωνιστικότητα επιχειρήσεων & γεωργικών εκμεταλλεύσεων (περισσότερα ΚΜ), αγροτουρισμός και δράσεις για προώθηση πολιτισμού και παράδοσης βλ. Άρθρο 20 (περισσότερα ΚΜ), δημιουργία στρατηγικών συμμαχιών (Σκωτία, Πορτογαλία, Τσεχία), Εξασφάλιση πολυταμειακότητας (Πορτογαλία, Βέλγιο).
- **Προϋπολογισμός LEADER:** 9% του ΠΑΑ (ΜΟ, με μικρές αυξήσεις ανά ΚΜ π.χ. Ρουμανία ή μειώσεις π.χ. Τσεχία), με ελάχιστο προϋπολογισμό 1-4 εκατ. €/ΟΤΔ (ΜΟ 3 εκατ. €) ο οποίος θα εξαρτηθεί από παράγοντες όπως: ποιότητα στρατηγικής, εύρος περιοχής, αριθμός κατοίκων περιοχής, καθήκοντα ΟΤΔ - ελάχιστο μόνιμο προσωπικό.
- **Προϋπολογισμός για λειτουργικά – εμπύχωση:** εν γένει αυξήθηκε σε 25% (περισσότερα ΚΜ) αλλά ορισμένα ΚΜ το μείωσαν (18% Αγγλία) ή τον διατήρησαν τον ίδιο (20%, ΕΕ, Λιθουανία, Πορτογαλία). Επίσης η τάση είναι να υπάρχει απλούστευση (προπληρωμές, απλουστευμένα κόστη).
- **Κριτήρια Περιοχών ΟΤΔ :** **α) Όρια πληθυσμών:** τα περισσότερα ΚΜ διατήρησαν τα όρια του Κανονισμού, αν και μερικά ζήτησαν εξαιρέσεις (βλ. Βέλγιο , Δανία: αύξηση ανώτερου ορίου), **β) Ελάχιστος Αριθμός Κοινοτήτων:** τουλάχιστον 2 (Πολωνία), 3 (ΕΕ, Φιλανδία, μια τουλάχιστον αγροτική), 4 (Ουγγαρία), **γ) Όρια Πληθυσμών Κοινοτήτων:** μέχρι 6.000 κάτοικοι (Λιθουανία), 25.000 (Τσεχία), 30.000 (Φιλανδία, Βέλγιο), **δ) Όρια πληθυσμιακής πυκνότητας:** π.χ. 350 κάτοικοι / τχμ (βλ. Βέλγιο), **ε) Ποσοστό κάλυψης περιοχών :** περί το 95% με τα περισσότερα ΚΜ να «αυξάνουν» τις περιοχές αλλά και κάποια ΚΜ να τις περιορίζουν (π.χ. Λιθουανία).
- **Εκτιμώμενος Αριθμός ΟΤΔ:** σε επίπεδο ΕΕ ίδιος (26), αλλά στα ΚΜ έντονες αυξομειώσεις, για ορισμένα ΚΜ υπήρχε τάση για «συγκέντρωση» και περιορισμό του αριθμού των ΟΤΔ (βλ. Πολωνία, Πορτογαλία, Λιθουανία) ενώ σε άλλα ΚΜ αύξηση αυτών (Τσεχία, Δανία) και βέβαια είναι καλό να υπάρξει αναδιοργάνωση των υφιστάμενων ΟΤΔ.
- **Προπαρασκευαστική βοήθεια:** χρόνος 2014-2015, ΤΒ 2007-2013 ή ΠΑΑ 2014-20, εύρος προϋπολογισμού 0-150 χιλ. €, χρήση κατ' αποκοπή ποσών. Πρέπει να δοθεί προσοχή στη 2πλή χρηματοδότηση.
- **Επιλογή ΟΤΔ:** φαίνεται καλός ο προγραμματισμός, τα περισσότερα ΚΜ εντός 2015 (αναλόγως με την έγκριση ΣΕΣ και ΠΑΑ). Η Ουγγαρία μέχρι 2017. Σκωτία και Φιλανδία είναι ήδη έτοιμες να επιλέξουν.
- **Νέα «στοιχεία» LEADER στα ΚΜ:** έμφαση στην επίβλεψη και αυτό αξιολόγηση (Λιθουανία, ΕΕ), βελτίωση κριτηρίων επιλογή ΟΤΔ (Πολωνία), Αλλαγές στην υλοποίηση (ηλεκτρονικό σύστημα – On line, κοινά κριτήρια μεταξύ ταμείων βλ. Ουγγαρία, απλούστευση π.χ. umbrella projects & απλουστευμένα κόστη στην Πολωνία), αναμόρφωση στη νομοθεσία των ΟΤΔ (Πολωνία, Ισπανία), έμφαση στην εμπύχωση (Αγγλία), επιτάχυνση διαδικασίας επιλογής έργων.

Στο σημείο αυτό υπήρξε παρέμβαση από **COPEGA**, ότι διαφωνούν να ενταχθούν περιοχές με μεγάλη πληθυσμιακή πυκνότητα, γιατί θα χαθεί ο αγροτικός χαρακτήρας του LEADER, έστω και αν υπάρχουν συνέργειες με την ενσωμάτωση αστικών κέντρων.

P. Dimitrova (Εκπρόσωπος Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης Βουλγαρίας)

Μίλησε για την **εμπειρία παροχής προπαρασκευαστικής υποστήριξης στο LEADER** κατά την περίοδο 2007-2013 (υπομέτρο 432 -1) που στόχο είχε την αύξηση της διοικητικής ικανότητας και την κατάρτιση υπευθύνων ΟΤΔ. Προκηρύχτηκε σε 2 φάσεις, και υποβλήθηκαν 136 αιτήσεις, εκ των οποίων εγκρίθηκαν 102 και εντέλει εφαρμόστηκαν 90, με ΜΟ προϋπολογισμού 80 χιλ. € και διάρκεια 1,5 έτη. Για την νέα περίοδο 2014 -2020, θα εφαρμοστεί ξανά προπαρασκευαστική βοήθεια για να διευκολύνουν τις τοπικές κοινότητες, ειδικά αυτές που δεν έχουν εφαρμόσει LEADER (33 έχουν εφαρμόσει, 2 δεν έχουν εφαρμόσει), με δύο είδη δικαιούχων (νέες: Start up kit για δημιουργία εταιρικής σχέσης και πιλοτικά έργα, παλιές: κανονική προετοιμασία μελέτες κλπ καθότι οι υπάρχουσες ΟΤΔ δεν έχουν πόρους για προετοιμασία). Σχετικά με τους κανόνες θα ισχύσουν τα εξής: ι) επιλεξιμότητα: περιοχή 10-150 χιλ κάτοικοι, υποβολή συμφωνίας δημιουργίας εταιρικής σχέσης μεταξύ δημοσίων και ιδιωτικών φορέων, μη κερδοσκοπική μορφή, αποδεδειγμένη ικανότητα (τεχνική, προσωπικό), ιι) επιλογής: συνοχή και «ικανότητα» περιοχής, ποιότητα της τοπικής εταιρικής σχέσης και των προτεινόμενων έργων, ικανότητα εφαρμογής. Θα προκηρυχθεί από τη ΔΑ με προϋπολογισμό έργων 10-40.000 € (εν γένει μείωση πόρων), αμέσως μετά την

έγκριση του νέου ΠΑΑ και ο χρόνος υλοποίησης δεν θα ξεπερνά τους 12 μήνες (νέες ΟΤΔ) και τους 6 μήνες (υφιστάμενες ΟΤΔ).

A. Prior (Rural Communities Policy Unit, Σκωτία)

Μίλησε για την **παροχής προπαρασκευαστικής υποστήριξης στο LEADER** την νέα περίοδο 2014 -2020 στη Σκωτία. Εν γένει υπάρχουν 21 ΟΤΔ από την περίοδο 2007-2013 και χρησιμοποιούν υφιστάμενη ΤΒ αλλά θα γίνει χρήση και πόρων νέας περιόδου για υφιστάμενες ΟΤΔ (πρόσκληση ΟΤΔ για εκτιμήσεις ως προς τις ανάγκες χρηματοδότησής τους). Επίσης διοργανώθηκαν συναντήσεις – workshops, ενώ θα υπάρξει πολυταμειακή προσέγγιση (περισσότερες ΟΤΔ θα εφαρμόσουν μαζί ΕΓΤΑ & ΕΤΘΑ). Υπολογίζουν ότι το Σεπτέμβριο θα υποβληθούν οι τοπικές στρατηγικές έτσι ώστε τον Ιανουάριο 2015 να έχουν εγκριθεί.

D. Wilford (Rural Communities Policy Unit, Ηνωμένο Βασίλειο)

Για την παροχής προπαρασκευαστικής υποστήριξης στο LEADER, θα γίνει χρήση υφιστάμενης ΤΒ μέσω σχετικής πρόσκλησης (περί 40 χιλ. € ανά ΟΤΔ) και προς τις υφιστάμενες ΟΤΔ, αλλά υπήρχαν αντιρρήσεις ότι ευνοούν υφιστάμενες, οπότε για να υπάρξει «ισονομία» στην υποστήριξη θα πρέπει να υπάρχει ενδεικτικός προϋπολογισμός ανά ΟΤΔ. Επίσης θα έχουν ένα εθνικό πλαίσιο για LEADER στην επόμενη προγραμματική και τι περιμένουν από ΟΤΔ. Σχετικά με την προετοιμασία και την υλοποίηση του CLLD, υπάρχουν καθυστερήσεις.

Εκπρόσωπος Πολωνίας

Θα έχουν πολυταμειακή προσέγγιση στη νέα περίοδο και θα βγει εναρμονισμένη πρόσκληση και για τα 3 ταμεία (ΕΚΤ, ΕΤΘΑ, ΕΓΤΑΑ). Σχετικά με την **παροχή προπαρασκευαστικής βοήθειας**, αν και έχει εξασφαλιστεί η παροχή της από κάθε ταμείο ξεχωριστά, 1 ταμείο θα τη χρηματοδοτήσει για κάθε τοπική στρατηγική. Επίσης θα γίνει χρήση υφιστάμενης ΤΒ για προπαρασκευή π.χ. για κατάρτιση.

A. Wehmeyer (Εθνικό Δίκτυο ΑΑ, Γερμανία)

Σχετικά με την **υποστήριξη του LEADER από πλευράς ΕΑΔ (NRN)**, εξέδωσαν Οδηγό Αυτό-αξιολόγησης (Handbook self-evaluation) για τις ΟΤΔ για να μπορούν να γνωρίζουν τους στόχους τους και να επικοινωνούν την επιτυχία τους. Η συγγραφή του σχετικού οδηγού ξεκίνησε το 2011 και τελείωσε το 2014 (αφού έγινε και δοκιμή σε 9 ΟΤΔ, με συμμετοχή εμπειρογνομώνων). Καλύπτει 3 Θεματικούς τομείς (Περιεχόμενο στρατηγικής, διαδικασίες και εταιρική δομή, διαχείριση από ΟΤΔ), ενώ θα γίνουν σχετικά θεματικά εργαστήρια για την αυτό-αξιολόγηση ώστε να εκπαιδεύσουν τις ΟΤΔ για να βρουν στόχους και δείκτες για τις νέες τοπικές στρατηγικές. Εν γένει για την υποστήριξη της προετοιμασίας του LEADER στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020, αναφέρθηκαν οι εξής δράσεις: α) διοργάνωση εθνικής συνάντησης για LEADER (2014) για ζητήματα όπως η συνεισφορά του LEADER στις οριζόντιες στρατηγικές ΑΑ, η διακρατική συνεργασία, η ανάπτυξη ιστοσελίδας και η χρήση των κοινωνικών δικτύων, β) Διοργάνωση εργαστηρίου : LEADER και Γεωργία είναι δυνατόν; (δεν είναι πάντα εύκολος ο συνδυασμός), γ) διοργάνωση συναντήσεων και καταρτίσεων για ανάπτυξη ικανοτήτων προσωπικού ΟΤΔ σύμφωνα με ανάγκες ΟΤΔ (βλ. Study trips, expert talks, fairs, conferences).

T. Nilsson (Εθνικό Δίκτυο ΑΑ, Σουηδία)

Σχετικά με την **υποστήριξη του LEADER από πλευράς ΕΑΔ (NRN)**, την περίοδο 2007-2014 δημιούργησαν σχετική συντονιστική επιτροπή για LEADER (με συμμετοχή 12 εκπροσώπων από ΟΤΔ). Ενόψει της πολυταμειακότητας στη νέα περίοδο 2014-20, θέλουν να την αναβαθμίσουν και να την επεκτείνουν (CLLD Coordination Group) και να μετέχουν και άλλα ταμεία, εκπρόσωποι γεωργών, εκπρόσωποι κοινοτήτων. Στόχοι θα είναι: α) η ανταλλαγή γνώσης οριζόντια μεταξύ εταιρών, β) η κάθετη γνώση μεταξύ ΟΤΔ και άλλων εθνικών οργανώσεων, γ) η υποστήριξη της διακρατικής συνεργασίας, δ) να είναι εταίρος διαλόγου με ΔΑ.

Στο σημείο αυτό υπήρξαν και άλλες **παρεμβάσεις και ερωτήματα από ΚΜ**, αναφέροντας ενδεικτικά τα εξής:

- Η **Αυστρία** δήλωσε αν είναι αποδεκτό να μην δώσει προπαρασκευαστική υποστήριξη από ΠΑΑ 2014-2020 (μόνο τρέχουσα ΤΒ), λαμβάνοντας απάντηση από την DG AGRI ότι η προπαρασκευαστική βοήθεια αν και είναι υποχρεωτική σύμφωνα με τους κανονισμούς, δεν αναφέρεται η πηγή (π.χ. ΤΒ) και ότι καταρχήν η DG AGRI θα κάνει αποδεκτό το σχετικό αίτημα.
- Η **Ισπανία** ρώτησε ποιες ΟΤΔ είναι επιλέξιμες (υφιστάμενες ή μη), λαμβάνοντας την απάντηση από τη DG AGRI ότι είναι επιλέξιμες και οι υφιστάμενες ΟΤΔ, αλλά σε μερικά ΚΜ και τα νέα ΠΑΑ δεν είναι επιλέξιμες, αν και αυτό δεν εκφράζει πρόθεση της ΕΕ.
- Από πλευράς **Γαλλίας** τέθηκε ερώτηση σχετικά με τη δημόσια χρηματοδότηση (αν αυτή δίδεται από τη ΔΑ δηλαδή είναι εγγυημένη ή αυτή πρέπει να καταβληθεί από τις ΟΤΔ) (και η **Δανία** εξέφρασε ίδιο ερώτημα ως προς τη πηγή της Εθνικής Δημόσιας Συμμετοχής :προέρχεται από Εθνικές αρχές, περιφερειακές αρχές ή τις ίδιες τις ΟΤΔ;) για να υπάρξει απάντηση από τη DG AGRI ότι η δημόσια χρηματοδότηση εν γένει είναι εγγυημένη αλλά σε μερικά ΠΑΑ πρέπει να καταβληθεί από τις ΟΤΔ.

Επίσης υπήρξε ερώτημα αν η ΔΑ μπορεί να είναι δικαιούχος της προπαρασκευαστικής βοήθειας για κάποιες δραστηριότητες π.χ. ενημέρωση, κατάρτιση, λαμβάνοντας απάντηση από τη DG AGRI ότι μπορεί να είναι δικαιούχος.

- Από πλευράς **ELARD**, έγινε ερώτημα σχετικά με το αν θα είναι επιλέξιμη δαπάνη η δικτύωση των ΟΤΔ και οι σχετικές δαπάνες ΟΤΔ (συνδρομή) για συμμετοχή στο ELARD, καθότι τώρα χρησιμοποιείται ΤΒ υφιστάμενων ΠΑΑ (υπολείμματα), με απάντηση από τη DG AGRI ότι θα είναι επιλέξιμη στο λειτουργικό κόστος ΟΤΔ ως κόστος δημοσίων σχέσεων.
- Από πλευράς **Euromontana** τέθηκε το ερώτημα αν το Εθνικό Ποσοστό Συγχρηματοδότησης μπορεί να καλύπτεται και από ιδιωτική χρηματοδότηση (πέραν από δημόσια εθνική δαπάνη) έτσι ώστε να δίδονται κίνητρα από ΕΕ όταν εφαρμόζεται και στηρίζεται το Leader. Η DG AGRI δήλωσε ότι η ιδιωτική συμμετοχή για δημόσια συγχρηματοδότηση δεν λογίζεται σε επίπεδο μέτρου (μπορεί σε μερικά επίπεδα έργου)
- Η **Εσθονία** εξέφρασε ερώτημα για τις εκπαιδευτικές επισκέψεις (study tours) αν είναι αποδεκτές για την υποστήριξη των ΟΤΔ (πολλές φορές μη αποδεκτά από Ελ. Συνέδριο), με απάντηση από τη DG AGRI ότι θα πρέπει να αξιολογείται το αποτέλεσμα σε σχέση με τους στόχους και σε ποιο πλαίσιο οργανώνονται (π.χ. διακρατική, κατάρτιση κλπ). Επίσης σε σχετικό ερώτημα από εκπρόσωπο **Εσθονικής ΟΤΔ** για το αν καλύπτονται λειτουργικά κόστη (π.χ. δικτύωση κινητοποίηση για έργα) των ΟΤΔ μέσω της υλοποίησης, η DG AGRI απάντησε ότι οι ΟΤΔ μπορούν να είναι δικαιούχοι στην υλοποίηση LEADER π.χ. έργα ομπρέλα, συνεισφέροντας στην κινητοποίηση των τοπικών πληθυσμών – επιχειρήσεων
- Η **CEJA (European Council of Young Farmers)** έδωσε έμφαση στη συμμετοχή των νέων εν γένει στο LEADER και ειδικά στην διακρατική συνεργασία, όπως και στην ανάγκη σύνδεσης αγροτικού τομέα με LEADER (δεν γίνεται πάντα και συμμετοχής εκπροσώπων του (π.χ. νέοι αγρότες) και στα εθνικά δίκτυα.
- **Κάποια εκπρόσωποι ΚΜ και οργανώσεων** αναφέρθηκαν στη κοινωνική διάσταση του LEADER (βλ. Πολωνία: κοινωνική ενσωμάτωση και καινοτομία, Ιταλία: κοινωνική ενσωμάτωση και απομονωμένες κοινότητες, EFFAT: ικανότητα των αγροτικών περιοχών και δραστηριοτήτων να προσφέρει σε κοινωνικά ζητήματα).
- **Σχετικά με το CLLD**, επισημάνθηκε η ανάγκη ύπαρξης συντονισμού καθώς και παρακολούθησης (follow up) για την εφαρμογή, τα προβλήματα κλπ.

Οι παρουσιάσεις και τα αποτελέσματα της συνάντησης θα δημοσιευτούν στην ιστοσελίδα της Υπο-Επιτροπής LEADER (http://enrd.ec.europa.eu/en-rd-events-and-meetings/committees/leader-subcommittee/en/12st-leader-subcommittee_en.cfm), ενώ μέχρι 15 Ιουνίου 2014 μπορούν οι μετέχοντες να απαντήσουν σε σχετική **έρευνα** για την αξιολόγηση του έργου της Υπο-Επιτροπής (12^η συνάντηση) όπως και πως μπορεί να συνεισφέρει το ENRD στο LEADER στη νέα προγραμματική περίοδο (2014-2020).

Οι συμμετέχοντες

ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ Ε΄
(υπογεγραμμένο)

ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ Α΄
(υπογεγραμμένο)

Π. ΜΟΥΧΑΣ

Ε. ΜΠΑΚΑΛΗ